

במדינת ישראל, כמו בעולם, יש בעיה רצינית שלא מטופלת כראוי, והיא בעיית נטישת הכלבים. ממצאים הראו שבשנה האחרונה מספר הכלבים שננטשו בשנה עלה ל-30% בניגוד לפני שנתיים (2021) שנתוני הנטישה עמדו על 15% בלבד. שינוי חייב להתרחש כיוון שהחיות המסכנות רק סובלות מהמצב. אנשים או משפחות לא מרוצים מחיית המחמד אותה הם אימצו והם לא מעוניינים לשלם את המחיר הכרוך ברשימת כלב או חתול למכלאה, הם נוטשים את החיות לרחוב. השינוי שאמור להיות קבוע בחברה שלנו הוא שאם אדם מוכן לפתוח את ליבו ולאמץ כלב הוא לא יכול אחר כך לנטוש אותו, גם מבחינה חוקית וגם מוסרית.

בעלי חיים רבים חיו מאז ומתמיד לצד האדם, הכלבים תמיד היו חבריהם הטובים ביותר של האדם והם חיו בהרמוניה טובה. תופעת הנטישה מהווה סמן לערכים ירודים בחברה וטוב יהיה אם נדאג שהתופעה השלילית הזו תיפסק במהרה. זוהי בעיה נוראית המביאה לידי מצב שכלבים סובלים ולא זוכים לעזרה.

נטישת כלבים ברחובות זהו מעשה אסור ולא מוסרי כיוון שכשאדם נוטש את חיית המחמד שלו הוא משאיר אותו לשרוד לבד בתנאים מאד מסוכנים שעלולים לגרום לכלב את מותו, ביניהם תנאים של רעב ואכילה מפחי זבל רק כדי לחיות, שינה ברחובות, סכנת דריסה בכבישים, לפתח מחלות- גם פיזיות: רזון קיצוני, טפילי מעיים טפילי עור, אנמיה, דלקות כרוניות בעור, באוזניים ובעיניים, צליעה, צלקות חיצוניות, חתכים, וכמובן כלבת שלא רק מסוכנת לכלבים עצמם אלא גם לבני אדם שעלולה לגרום למוות מידי. גם מחלות נפשיות כמו דיכאון.

כהן(2023) במאמר "גלגולו של כלב", נאמר שלכלבים הננטשים ישנם שלבים של התמודדות והסתגלות לאחר הנטישה. בתחילה בערך עד שבועיים מהנטישה, הם יחפשו את בעליהם בלחץ ובחרדה רבה עד שיבינו שהבעלים לא חוזרים אליהם, לאחר מכן הכלב משלים עם העובדה שבעליו לא יחזור הם עלולים לשקוע בדיכאון, חוסר תיאבון, אגרסיביות. אם הכלב מגיע למכלאה הוא יכול להיכנס למצב הנקרא "סטריס מכלאות" (לחץ שעלול להיגרם לכלב שננטש) שכלב כזה יתאפיין בהתנהגות אגרסיבית, רדיפה אחרי הזנב, התכנסות, נביחת יתר ואפילו אכילה עצמית.

בשלב האחרון, כ-80% מהכלבים מומתים עד חצי שנה מיום הגעתם למכלאה או הסגר, אם הם גורים כ-50% מתים ממחלות ומרעב, כלבים בוגרים עלולים להידבק בקדחת קרציות עקב הזנחה או לפתח דמודיקס(טפיל בעור), ומחלות עור על רקע מתח נפשי ובכך לא יאומצו כי מי ירצה כלב עם קרחות?. אם יתמזל מזלו של הכלב הוא יגיע לעמותה ששם יחפשו לו בית חם ואוהב שזה כבר תלוי בגילו ובמצבו.

בנוסף לכך, הכלב הנטוש עלול לפתח בעיות אמון בבני אדם המתבטאות ברתיעה ממגע, בנבחות, נשכנות, אי יצירת קשר. פחדן ומופנם, לא יוצר קשר עין, לא ניגש, לא נענה למשחק, ועלול להיות גם שהוא הופך לכלב פחדן ומוחצן שנובח מאיים ונרתע לאחור.

הכלב עלול לפגוע בבני האדם בסביבתו, על ידי נשיכות ושריטות שעלולת לגרום למחלות לדוגמה כלבת.

כלבים אלו מפתחים בעיות התנהגות וכתוצאה מכך הבעיה העיקרית בכלבים הללו היא הלא נודע. הבלתי צפוי. לעולם אין לדעת מה יכול להפעיל אצל כלב כזה את הטריגר. מה יגרום לו לתגובה קיצונית וערך האימוץ שלו ירד כי מי ירצה כלב שיכול לשנות את ההתנהגות שלו בין רגע?

בנוסף לכך, בראיון שערכתי עם מנכ"לית עמותת צער בעלי חיים נאמר שבכך שאנשים נוטשים כלבים זה מעיד על האופי שלנו כחברה בתמונת מצב עגומה- שאנו נוטשים את הכלבים שהם בני בית וכמו בני משפחה. הכלבים חסרי ישע והחברה זורקת אותם ברגע שנמאס וזה חמור מאוד.

ברגע שהחלטנו לאמץ כלב אנו צריכים לדאוג לו ואם הוא נהיה חולה או כשהוא מזדקן אנחנו לא יכולים פשוט לנטוש אותו ברחוב כמו שלא היינו נוטשים את הילדים שלנו.

הפתרונות שהיא הציעה הינם לפתוח את הבתים ולאמץ כלבים מעמותות ולא לקנות כלבים, כל אדם יכול לבוא לעמותות המפוזרות ברחבי הארץ ולחזור הביתה עם חבר חדש.

בנוסף היא הציעה אכיפה של השמת השבבים - בכך שאין לכלבים שבבים כך יותר קל לנטוש ולהתחמק מההשלכות, כיוון שכשמים שבב לכלב יש שייכות לבעליו ובכך גם אם נטשו אותו בעליו ימצאו.

בנוסף לכך, היא הציעה פתיחת מקלטים נוספים לבעלי החיים הנוטשים כדי למנוע את התרבות בעלי החיים ברחובות, כי כשהם ברחוב יש לגורים תנאים ירודים של רעב, קור, צמא ולבסוף הגורים עלולים למות.

היא הציעה לחוקק חוק שיעלו את מחיר הקנסות ויאכפו אותם, אפילו להגיע למצב יותר חמור מענישה כמו שירות לציבור בעמותות לבעלי חיים כדי שירגישו מקרוב מה הכלבים עוברים לאחר נטישתם ויבינו מה הם גרמו לכלבים.

בהתנדבותי בעמותת "צער בעלי חיים", ראיתי את מה שהכלבים עוברים והבנתי למה המנכ"לית הציעה הצעות ופתרונות אלו. כשהכלבים הנוטשים מגיעים לעמותה הם מורעבים ולרוב פצועים או חולים, מלוכלכים ומלאים בפרעושים וקרציות וכל זאת כיוון שנטשו אותם בלי להבין מה המעשה הנורא שהם עושים בכך שהכלב הפצוע הזה סובל כל כך בגלל חוסר מוסריות של אדם שכל מה שמגיע לו זה עונש, קנס או מעצר. בזמן התנדבותי שם ראיתי כלבים שהרגליים שלהם היו מלאות בפצעים ובחתכים וחלקם אפילו איבדו את רגליהם, היו כלבים שעברו התעללות ואז נטשו אותם אז יש עליהם סימנים וצלקות שתמיד יזכירו להם את בעליהם, אך למזליהם ישנם אנשים הבאים ופותחים את

לבבם ומוכנים להתמסר לכלבים ולטפל בהם ולשקם אותו ובכך הכלב חי חיים חדשים וטובים.

ארליכמן (2008), כתב במאמרו "החוק תוקן- אך נטישת חיות מחמד עדיין שכיחה", "התיקון לחוק צער בעלי חיים שם את מדינת ישראל בשורה אחת עם מדינות מערביות מתקדמות כמו איטליה בריטניה, גרמניה וקנדה, שבספר החוקים שלהן קיים איסור שכזה". בנוסף, ארליכמן טען שצריך שכל אחד שיש לו מידע וראיות על נטישה של בעלי חיים שיגיש תלונה והמשטרה צריכה להתייחס ברצינות לכל תלונה ותלונה כי למשטרה יש תפקיד מרכזי במאבק לצמצום תופעת נטישת הכלבים.

במאמר שנכתב על ידי כותבת של יד 4 נאמר שאחת הבעיות העיקריות המובילות לנטישה היא שיסורים אנשים המתייחסים אל בעלי החיים כאל רכוש- "רכוש" משמעו שיש לי בעלות על הדבר(כמו למשל מכונית), במובן הרחב של העניין, ולכן אם "לא מתאים לי יותר"- אני מעבירה אותו הלאה, או פשוט מפסיקה להיות אחראית עליו.

טענה זו שאנשים הנוטשים בעלי חיים טוענים היא שגויה, אדם אינו יכול להתייחס אל בעל חיים כאל רכב, שידה, או כיסא כיוון שבעל חיים הוא יצור חי שאנו אחראיים עליו ודואגים לשלומם, אנו אחראיים להאכיל אותו, לנקות אותו, לדאוג לבריאותו, לנקות אחריו, וזוהי רק האחריות מבלי להתחשב בהטבות שיש לחיים עם כלב או בעל חיים אחר.

כאשר חיים עם בעל חיים אנחנו נהנים ממישהו שתמיד שם, תמיד רוצה לשחק או לטייל הוא עושה שטויות מצחיקות וחמודות ממש כמו ילד קטן שאנו מגדלים.

בכך שבעלים של כלב נוטש אותו הוא נוטש את הטיפול בו מבלי לחשוב מה יהיו ההשלכות או התוצאות כי הרי; "מותר לי להפקיר אותו כי הוא שלי".

אך כמובן שזה לא נכון כי כלבים הם יצורים חיים ויותר מכך הם לא מסוגלים לדאוג לעצמם כי מגיל קטן הורגלו לטיפול ובטח שהם לא מורגלים לחיים בחוץ בעולם המודרני שבו הסכנות גדולות יותר, ולכן תפיסתו כרכוש איננה במקומה ומשוללת על כל יסוד.

מצב הנטישה מאד מדאיג. לא תמיד אוכפים את החוק וגם כאשר כן אוכפים, אוכפים אותו בצורה לא מלאה אם בכלל אוכפים ישנם מקרים בהם אנשים התחמקו מעונש עם מעשה הנטישה או שהכוחות האוכפים במקום לגבות סכום מלא גבו רק חלקי ולפעמים לא גבו בכלל, ישנם מקרים רבים שבהם אדם נמצא אשם במקרה נטישה והוא לא שירת את עונשו במאסר כמו שהיה צריך לפי החוק.

המצב שבו אנו נתונים היום הוא שבמקום שאדם שנוטש בעל חיים ישלם קנס של מעל 76 אלף שקלים אותו אדם במידה ויתפס (גם מה שלא קורה לעיתים קרובות) ישלם סכום של בערך 5 אלף שקלים וייצא מעונשו בזול. אפשרי שיהיה שינוי רק שחייב להתחיל ואי אפשר רק לדבר ולומר שהולכים להתחיל ובסופו של דבר כלום לא ישתנה! הגופים המסוגלים כגון הפיקוח העירוני, המחוקק בקואליציה, המשרד לאיכות הסביבה צריכים

להגביר את סיועם לבעלי החיים, לפתוח עוד מוקדי חירום ויסייעו בהקמת עוד בתי חולים וטרינרים, יעלו את המודעות וכמובן שיאכפו את החוק כראוי, חוק השמת השבבים וחוק הנטישה- בשנת 2005 התקבלה בכנסת ישראל הצעת תיקון לחוק צער בעלי חיים: "לא ייטוש בעלים של בעל חיים, או אדם שבעל חיים נמצא ברשותו או באחריותו את בעל החיים. נמצא בעל חיים עזוב, על בעליו ועל מי שהחזיק בו באחרונה נטל ההוכחה כי לא נטשו. נעברה עבירה, תהא זו הגנה לנאשם אם הוכיח כי נקט את כל האמצעים האפשריים למניעתה..."

חוץ מאכיפה של החוקים שנקבעו פתרונות נוספים יכולים להיות דיווחים, נפתח בשנה האחרונה מוקד מיוחד במשטרה המיועד לבעיות עירוניות ובו יש שלוחה שמטפלת בבעיות של התעללות בבעלי חיים ובעלי חיים נטושים - מוקד 106. אנשים שרואים את הכלבים ברחובות צריכים להתקשר ולדווח כדי שיוציאו את החיות המסכנות מהמצב בו הן נמצאות וימצאו להם קורת גג לישון תחתיה.

לאור הנאמר לעיל אפשר להבין ששינוי צריך להתקיים, כל אחד צריך לתרום את חלקו בעניין ובכך נגיע לפיתרון הכי יעיל. כלב הוא חיה מבויתת הוא לא יסתדר בטבע, הוא לא יודע לדאוג לעצמו. גם כלבים שהתפראו (יצאו לחיי פרא) סובלים מתוחלת חיים קצרה של כ-4 שנים בממוצע.

אנו צריכים לזכור שכלבים הם לא רכוש עוד מהתורה ישנו את החיוב לטפל בבעלי חיים כמו שאדם מחויב להאכיל את בעל החיים שלו לפני שהוא יושב לאכול בעצמו, אמר רב יהודה אמר רב: אסור לאדם שיאכל קודם שיתן מאכל לבהמתו, שנאמר: ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת ושבעת". (ברכות מ,א, וגם בגיטין סב). גם בתורה מראים לנו את החשיבות של היחס לבעלי חיים, אך עדיין אנשים נוטשים.

"חברה נאורה נמדדת לא רק ביחסה לבני האדם, אלא ביחסה אל בעלי החיים".
(מהאטמה גנדי)